

Vort Broderfolks Forsvar

Taler

Ole Jacob Broch

Dato

21 desember 1863

Sted

Christiania

Omstendigheter

Støtteaksjon for Danmark etter det tyske angrep

1 Medborgere!

Hvad vi i det oplæste Adresseudkast have foreslaaet Eder at vedtage, er Udtrykket af vor fulde Tilslutning til den politiske Retning, som de forenede
5 Rigers Regjering stadigen har fulgt i det danske Spørgsmaal, en Erklæring om vor Beredvillighed til at bære de Byrder og de Savn, som Deeltagelse fra de forenede Rigers Side i Forsvaret af denne politiske Retning maatte medføre, en Erklæring om at det norske Folk i denne Sag trofast og med fuld Overbeviisning om dens Retfærdighed vil støtte sin Konge og Regjering, og som Mænd ere rede
10 at forsvare hvad disse paa Statens Vegne have udtalt, om det udfordres endog ved at bære en Krigs Byrder.

Den heromhandlede Sags Historie og de forenede Rigers Regjerings Optræden i samme ere blevne bekendte for Almeenheden paa en officiel Maade ved de
15 sidste Storthing forelagte Aktstykker i denne Sag.

Den angaar Danmarks ældgamle Rige, saaledes som dette fra den første historiske Tid af har existeret, begrændset ved Eideren. Den angaar derimod ikke de til den danske Krone, men nu ikke længere til Danmarks Rige knyttede
20 tyske Lande, Holstein og Lauenburg. Thi den danske Regjering har allerede længe gjentagende erklæret sig villig til med Hensyn til disse under den danske Konge staaende tyske Lande at rette sig efter hvad det tyske Forbund maatte forlange, deres egne Aliggender vedkommende.

25 Men det tyske Forbund og de holsteenske Stænder have ligesaa gjentagende erklæret, ikke at ville være tilfredse med at erholde fuld Myndighed over sine egne Anliggender, men at ville have Myndighed til at afgjøre ogsaa hvad der skal

30 have Gyldighed udenfor Tydsklands Grændser, i Danmarks Rige, paa denne Side Eideren.

De holsteenske Stænder have forlangt, "at navnlig ingen Udgift vedkommende Forsvarsvæsenet turde udredes af Kongeriget og Slesvigs særlige Indtægter og til disse Landsdeles Værn uden de holsteenske Stænders Samtykke."

35

Jeg læste dette ordlydende op af sidste Storthings Konstitutionskommittees Indstilling angaaende de Storthinget oversendte diplomatiske Aktstykker vedkommende de danske Spørgsmaal Pag. 580, 1ste Spalte.

40 Det Forlangende som opstilles, er altsaa at Danmarks Rige skal beherskes af de holsteenske Stænder og af den tydske Forbundsdag.

Vi kjende dette Herredømme. I Aarhundreder har det holsteenske Aristokrati og Bureaukrati faktisk hersket baade i Danmark og Norge. I Aarhundreder har
45 det søgt i Danmark og i Norge at kvæle Uafhængigheds- og Nationalitetsfølelsen. I Aarhundreder har det stræbt efter at tilintetgjøre det hele nordiske Folkeliv og de tre nordiske Folks Uafhængighed, ved at lade dem oprive hinanden i næsten uafbrudt Broderstrid.

50 Efter de overalt i Europa saa mægtig indgribende Verdensbegivenheder, som, en Følge af den store franske Revolution, i sin Grundvold rystede det gamle Feudelaristokrati, hvis Spidse og Blomst det mægtige over den større Deel af Europa forgrenede holsteenske Ridderskab var, blev vort Fædreland først ganske frit for dette fremmede Herredømme, og vore Fædres Viisdom og
55 Karakterfasthed grundlagde en Forfatning og en Forbindelse med vort svenske Broderfolk, under hvilken vort Land er skredet uafbrudt og kraftigt fremad i enhver Retning, i national Udvikling og i nordisk Aand.

Først senere har det lykket det danske Folk at afkaste det holsteenske Aag, og at
60 betræde en frisindet, desværre endnu for ofte af tydsk og bureaukratisk Indflydelse hæmmet Udvikling.

De forenede Rigers Regjering har følt det Medansvar, som disse have i det danske Folks Udvikling i national Retning, og i den Kamp, som Danmark siden
65 sin Gjenfødelse som frit Land har havt at føre med Tydskland, først med Vaaben af Staal, siden med de farligere Vaaben af Ord og diplomatisk Kløgt. De

forenede Rigers Regjering har forlængst valgt sin Stilling, og den har i Kraft af den dybe Interesse, som den havde i Stridens Løsning i nordisk Retning, 70 alvorligt optraadt med det bestemte Raad til den danske Regjering, "snarest og fuldstændigt muligt at ophæve Fællesskabet i Bestyrelse mellem Kronen Danmarks egne Lande paa den ene Side, og den danske Konges til det tyske Forbund hørende Stater paa den anden Side." Dette Raad blev først givet af vor afdøde Konge Oscar, og det har trolig, vedholdende og bestemt været fremholdt 75 af vor nu regjerende Konge.

Dette Raad har været givet med Bifald af begge Rigers Nationalforsamlinger. Det sidstafholdte Storthings Konstitutionskommittee, hvis Indstilling om den danske Sag jeg her ordlydende har benyttet saavel ved Betegnelsen af de 80 Fordringer, som de holsteenske Stænder have opstillet, som af den Politik, som de forenede Rigers Styrelse har fulgt, erklærede "at denne Politik under de stigende Vanskeligheder i de sidste Aar har været ledet med Omsigt og Klogskab i samme Aand som tidligere og haandhævet med Fasthed og Værdighed."

85 Dette gjentagende og alvorligt givne Raad om Holsteens Udskillen af alt Fællesskab i Bestyrelse og Lovgivning fra Danmarks Rige, har den danske Regjering endelig fulgt, og oprettet en særegen Regjering i Holsteen for de holsteenske Anliggender. Men til denne Udsondring af Fællesskabet negtede de holsteenske Stænder sit Samtykke, hvilket de erklærede fornødent, og det tyske 90 Forbund har erklæret Ophævelsen af Fællesskabet for uberettiget og til Fremtvingelse af et Fællesskab paa den Maade de holsteenske Stænder forlange dette, anordnet en Erektion i Holsteen.

Jeg har i enkelte Tidender seet den Mening udtalt, at Vedtagelsen af den nye 95 Forfatning af 18de November for Danmark og Slesvig, ved hvilken et Tokammerssystem blev indført for Rigsraadet istedetfor et Eetkammerssystem og Valgretten noget udvidet, medens Omfanget af Rigsraadets Myndighedskreds blev uforandret, skulde være Grunden til den Erektion i Holsteen, som nu udføres af det tyske Forbund. Saa er ikke Tilfældet. Det tyske Forbunds 100 seneste Beslutning i denne Sag af 7de December er kun den efter Forbundslovgivningen fornødne Befaling til Udførelsen af Erektionsbeslutningen af 1ste Oktober uden det allerringeste Tillæg af nogen Art, og den sidstnævnte Beslutning, der atter grundede sig paa Beslutning af 9de Juli, var formuleret og stod endog at læse i vore Tidender, forinden det danske 105 Forfatningsudkast havde seet Dagens Lys. En Paastand om, at det sidstnævnte

skulde have indvirket paa Beslutningen om Erektion, er derfor en Paastand af samme Art, som den der forekommer i Fabelen om Ulven og Lammet.

110 De i Folkeretten hidtil uhørte Paastande, som det tydske Forbund har fremsat angaaende Danmarks Riges indre Anliggender, søger det nu at fremtvinge ved at opstille en tydske Armee i Holsteen med den Erklæring, at ville blive staaende i denne truende Stilling indtil dets Fordringer ere opfyldte.

115 De forenede Rigers Regjering har ikke kunnet være ligegyldige Tilskuere ved denne Anmasselse af det tydske Forbund, ved en stadig overhængende Trusel om Angreb at ville udmatte sin svagere Nabo og fremtvinge en Afgjørelse, der gaar tvert imod det alvorlige Raad, som de forenede Rigers Regjering har givet i en Sag, som det har erklæret at være af særlig Betydning for sig. Den har
120 udtrykkelig erklæret dette i Noter til sine Gesandter ved det franske og det engelske Hof af 19de Juli d. A.

Thi den nordiske Folkestamme kan, om dens selvstændige Bestaaen skal være sikkert, ikke taale at tabe mere.

125

Og derfor erklære vi trofaste og med fuld Overbevisning om vor Sags Retfærdighed at ville støtte vor Regjering i dens Optræden til vort Broderfolks Forsvar.

130 Vort Folk er vistnok lidet sammenlignet med det tydske Folk, og nærværende Forsamling faatallig sammenlignet med de tydske Folkeforsamlinger.

Men et frit Folks frie Borgeres rolige og dog bestemte Optræden, i et klart udtalt Øiemed, i fuldkommen Overensstemmelse med Konge og Regjering, til Forsvar
135 for Friheden, har en Magt, som aldrig opnaaes af det vilde, ubestemte Skrig af større Folkemasser, der kun ville skjule Vanæren af egen Splidagtighed og Ufrihed ved at udstrække denne over Andre.

Derfor skal vor Optræden her ikke blive uden Betydning eller uden Gjenklang
140 ogsaa udenfor vort Fædreland, og den skal give vor Konges og vor Regjerings Ord en fuldkraftig Vægt i Europas Raadslagninger.

Kilde

Morgenbladet, 22. des. 1863.

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/vort-broderfolks-forsvar>

150

155

160

165

170

175

180